

TRACTAMENT DE LES PETITES FERIDES CUTANIES

pel Dr. SEBASTIÀ FREIXA BARRA

Si el fi de la medicina és curar, *toto cito et jecundo* totes les nostres energies, tots els nostres afanys, tots els nostres esforços deuen dirigir-se envers aquest fi; reflexionem un moment, pensem un instant, en la tasca que representa aquesta constant obsessió, repassem mentalment tota la sèrie inacabable de treballadors de la ciència que infatigablement han batallat, valents, per assolir aquest fi; la classe mèdica passada, present i futura, no ha merescut, mereix i mereixerà més que una mirada que s'acosta molt a la indiferència i si l'humanitat un jorn s'aturés a reflexionar com un deure d'agraïment hauria d'eleva un monument tan alt, que les piràmides del misteriós Egipte serien pigmeus comparades amb ell. Ah! senyors, amb menys quedariem satisfets, un coràl mercès! seria prou. La cirurgia moderna amb els avenços formidables, amb els sistemes de curació que arreu escampa cada jorn, no ha pogut malgrat els seus esforços suprimir el dolor en absolut al canviar els apòsits en les successives cures post operatòries; en les ferides cutànies traumàtiques o filles d'un procés inflamatori. Qui ara això escriu, que té la responsabilitat quirúrgica traumàtica d'una població de 2000 obrers industrials, que representa anualment un nombre d'accidents molt respectable; sempre ha tingut fixa en la seva ment, com a idea primordial, de suprimir el dolor en el canvi d'apòsits. Só posat a contribució una dosi de paciència, só usat en instants l'acció psíquica suggestiva que és un analgèstic no despreciable, só aplicat la cura humida, a voltes sense que en un procés de cicatrització fos indicat, só embadurnat amb pomades i untures el cap lesional i si el fet àlgia s'és esmortuït o desapa-

regut ha estat minvant l'energia reaccional cicatritzant i retardant sovintment la *restitutio ad integrum* o augmentant la septicitat i freqüentment determinant-la, ja que la cura humida i les substàncies grasses faciliten amb freqüència la pul·lulació, el desenrotllament i el potencial tòxic dels principis microbians; ferides de la pell i teixit cel·lular en vies de cicatrització, amb superfície mamelonar d'aspecte lloable, valgui la paraula, en provocar dolor el canvi de l'apòsit de superfícies cruentes, ja que en aixecar aquest s'arrenquen les fines adherències que d'un jorn a l'altre s'estableixen entre la lesió i la trama de la substància que l'envolta, representades en ordre general per la gassa esterilitzada que és d'ús en la cura de les ferides en l'hora actual; ja sé que es diu i es realitza arreu el foment calent amb antisèptics que si són germicides per als productes bacterians i sèptics, són cel·lulicides per a les substàncies neoformades, per a les fines trabècules, i per a les prolongacions cel·lulars que deuen retornar-se després teixit cicatritzant; i jo que só vist trastorns molt greus, en ferides sotmeses a l'ús i abús de tota una llarga llista de substàncies que amb el nom de microbicides, comencen des de l'època del gran LISTER amb l'acid fènic, i continuen amb totes les solucions de la llarga sèrie dels àcids; jo que só observat eczemes de tot membre, jo que só assistit a veritables toxidèrmies la gènesi de les quals era la irrigació excessiva per substàncies bactericides; jo que malhauradament só presenciat àdhuc gangrenes de tota una extremitat; jo que só concorregut a la visió de cremadures inacabables per llur duració amb una cicatriu com epíleg, fent una ganyota sempiterna que sembla repetir les fetes per la víctima en el transcurs del Calvari seguit; jo que perseguint l'anul·lació del dolor en les cures successives d'una superfície cruenta hi só usat l'aigua estèril a temperatura alta en fonents, profusament, per evitar la toxèmia possible afegint-hi antisèptics, en tal escala que m'han arribat els meus traumàtics a anomenar-me el cirurgià de l'aigua calenta i el resultat n'ha sigut la maceració del teixit sà circumveí, restant per tal motiu energies reaccionals per mancamment d'irrigació, crec que l'instant és ací, l'hora és arribada, i el moment és oportú, perquè en aquesta reunió de professionals de la cirurgia presidida pels cimals d'ella donin llur assentiment perquè pugui arreu ser considerada i practicada la modificació nímia si voleu de la cura de les ferides que tinc l'honor de posar a la vostra consideració com tractament lògic llur; i que un somriu-

re de despreci, de commiseració i d'analfabetisme quirúrgic, no sigui llençat pels asos, quan vegin un traumàtic, un procés inflamatori, un operat amb superfície cruenta en un mot, tractat per un rural que envia a la seva visita perquè doni l'última paraula, mostri el darrer camí.

Causa veritable paor en molts lesionats el pensament de recórrer al cirurgià per al tractament de llurs lesions; ens queixem de l'ona de curanderisme que envaeix des de la cabana pobra amagada al fons d'una torrentera allà entre la serralada, passant per les viles industrioses i arribant fins als palaus daurats de les grans viles i als habitants intel·ligents de les metròpolis, i veurem que en el fons de la realitat pràctica jo gairebé pensaria que té raó d'existir; ja que aquesta ona persegueix cures de traumatismes i processosi nflamatoris, i nosaltres, els intel·lectuals, els pràctics, els tècnics, els cirurgians, els científics, ho considerem com un episodi que ens mereix atenció; encara que una atenció nímia. Deia que els traumàtics tenen temença d'acostar-se al cirurgià per a la cura de les seves lesions, si no són importants, perquè veuen a cada moment que no consideren prou bé, el fet d'anul·lar l'adoloriment en les cures de les lesions, d'aquí que la medicina popular ha estat el mirall claríssim i la font on só anat a cercar els principis del tractament lògic de les ferides. Té un origen popular, té un principi que arrenca de la vida del poble, de l'ideal de suprimir el dolor, com dic, en els canvis dels materials de cura, la fulla de col embadurnada de sagí dolç, la fulla de llorer i de ceba, d'alfals, d'ensiam, etc. macerada amb esperit de romaní, d'espígol, quan no oli d'olives, de llangardaix, de serp, de rata i que contra totes les idees actuals passades i futures també és curen vistes a l'exercici de la professió durant molts anys i diferents països, han inclinat el meu ànim a cercar un mitjà que a l'ensem d'ésser asèptic obri antisèpticament, sense que l'absorció medicamentosa produeixi trastorns tòxics en l'organisme, ni dificulti la reparació cel·lular i vascular en la intimitat de teixit inextricable.

Per assolir tal cosa, em valc del maquintosh, tela de bilroth, seda protectiva, indistintament i de menor espessor possible i longitud variable a voluntat; col·locada en un recipient amb foc, i submergida en aigua neta, bastants dies la transporto a l'autoclau i la sotmeto a 2-3 atmosferes durant quinze minuts, després d'això i refredada la bombona, col·loco la tela de tal manera preparada en un recipient absolutament asèptic, en el qual tinc

una solució lleugera de biclorur al 1/2000, tapo acuradament l'envàs amb un tapador de vidre esmerilat, deixo uns dies en maceració i ja tinc la tela cicatritzant, com jo l'anomeno, a punt per exercir les seves funcions.

Al presentar-se un ferit amb superfície cruenta, segueixo rigorosament la pràctica d'una toaleta a fons, començant per un lavatge amb aigua calenta abundant, savó, i constantment passo una navaja per la part, a l'objecte que desaparegui el pèl que pugui haver-hi ja que és aquest un element que molts cops he vist era la causa de supuracions interminables i la cicatrització és, si es consegueix després de molts afanys, defectuosa i irregular; aquest rasuratge de la pell constantment l'emploo sense oblidar les vores cutànies de la incisió, on s'hi amaguen principis infectants.

Si la solució de continuïtat no té importància i la pell circumveïna presentada és relativament neta amb el que he fet em contento; mes si, com sovint passa, ha actuat el trauma en lloc en què s'imposa el raspallatge de la pell, ho faig, més no uso el raspall de pèl molt dur, ja que aquest determina alteracions molt fines de la pell, si voleu, però causa constant d'adoloriment i porta d'entrada per als dies successius, ja d'elements bacterians ja de substàncies que infiltrant-se per l'epiteli denudat, determinen reaccions inflammatòries i principis tòxics originats pels líquids que puguin col·locar-se al voltant de la superfície cruenta. Seria l'hora de modificar aquest furor en determinades mans per usar raspalls més fins i menys traumatitzants per tant, principalment en les intervencions de poca volada sien traumàtiques o inflammatòries que ordinàriament deuen assistir la majoria del pràctics.

I per un instant i per associació d'idees m'havau de permetre que cridi la vostra atenció sobre un fet que tots haveu observat i és, la inutilitat quan no el perjudici causat, als obrers que treballen en les mines de ferro o tallers d'elaborar bronze, vidriers, fàbriques de substàncies químiques, que determinen coloracions cutànies, el raspar a fons la pell amb raspall, intentant procedir a deslliurar-la de la pols incrustada, principalment en mans i peus, en primer lloc, pel difícil i molest de l'èxit, secundàriament perquè aquestes diferents substàncies són antisèptiques *in situ*, i per tant, lluny d'ésser perjudicial llur presència, favoreix la cicatrització; tant és així, que BUNSTs parlava de la propietat d'aïtal pols per facilitar la curació de les ferides es-

facelades; de tota manera, l'ús entenimentat del foment calent, dissol, relativament als pocs dies, la coloració de la pell i brolla una superfície amb el tint normal més breument que el més formidable raspallatge. Igual m'atreveixo a dir de la presència en la part de tota una llarga sèrie d'olis i greixos que es troben en els accidents d'algunes indústries; l'aigua estèril en donarà compte, o si voleu, dissolvent-hi una substància lleugerament antisèptica, més que per a res, *ut aliqui fieri videatur*; i tindreu la pell preparada per a la cicatrització més ràpida i en bones condicions; una volta resolta la neteja de la pell, constantment asseco amb gassa esterilitzada a l'autoclau, el lloc, no sense a consciència mirar si hi ha ruptura o esquinc de masses musculars o tendinoses, recordant les retraccions a què donen lloc, cas en el qual, segueixo el criteri quirúrgic que entenc sigui circumstancial, fent, no obstant, les menors maniobres, per a evitar el produir reaccions inflamatòries pitjors.

L'hemostàsia, si hemorràgia hi ha, mereix més atenció, si hi val, usant la tela cicatritzant, que altres circumstàncies, ja que si continua sangnant la part traumatitzada entorpeix, allarga i dificulta la reparació de la ferida, per les alteracions que determinen els productes de descomposició que constantment es troben en tota ferida, quan una substància absorbent no hi té la seva estada.

Un cop tinc resoltes les tres bases de la llimpiesa de la ferida, l'hemostàsia i el deslliurament de cossos estranys si n'hi ha, amb una gassa esterilitzada muntada en una vareta de cristall neta, toco amb tintura d'iode la ferida, i amb iode d'una titulació més baixa, embadurno la pell veïna; aleshores, amb una pinça flamejada en una llàntia d'alcohol, extrec de dintre de l'envàs una part de la tela cicatritzant, que procuro que sigui exactament de la longitud i amplada de la ferida sobre què tracto de posar-la, per evitar que sobrevinguin maceracions de la pell lliure, i la diposito sobre la superfície cruenta; per sobre del tot, una gassa asèptica i cotó subjectant-ho amb una bena, per evitar de contaminar la ferida amb elements estranys. Un punt que em mereix una detinguda observació és l'assegurar el drenatge, ja que la tela que propalo és impermeable i per tant no pot absorbir els productes sèptics procedents del treball de reparació de la ferida; procuro que hi hagi un esmunyiment a fi que els productes de la part caiguin fora del camp cicatricial, no dificultant el retorn a la integritat. Si per circumstàncies espe-

cials procedeix a practicar contra-obertures, no dubto en molts casos de col·locar-hi, a manera de tub de drenatge, la tela en la forma que em suggereix el cas que tracto i, si no és d'una necessitat molt apremiant, no col·loco tub de drenatge que determina dolors freqüents i molèst i esalferit, sense grans beneficis, malgrat en determinades circumstàncies haver de canviar amb més freqüència la cura, per no provocàr una cicatrització inversa de fora a dintre, malaguayant tota la tasca feta i en ocasions trastornant una intervenció practicada amb els majors bons auspicis.

En els processos inflamatoris sigui quin sigui el germen piogen, amenaçant la formació d'un furóncol o flemó sia circumscrit sia difús, intervenint tan primerencament i ampla com més possible, recordant aquell vell aforisme dels nostres pares i avis que «és fruita que s'ha de menjar verda» i en tot moment i per sobre de tot, asseguro el drenatge per mitjà de la tela cicatritzant, en l'extensió que crec necessari, facilitant-hi el deslliurament del pus i productes cel·lulars fill del procés inflamatori sèptic. Entenc que la tela preparada i dipositada en els teixits on existeix un procés inflamatori supurant, té una acció específica sobre d'ells i facilita el procés cicatricial, activant-lo i terminant-lo.

Si la intervenció es pot fer per la seva índole amb superfície tancada i sutura, ja sigui amb crin o seda o agrafes, malgrat això, en la superfície lineal, terminada la coaptació, una fina tira de tela cicatritzant accelera encara més l'ajuntament.

En el renovatge en les successives cures qualsevulla que sigui la causa de la lesió, separat el cotó i la gassa, amb una pinça flamejada per no aportar-hi cossos estranys, aixeco la tela cicatritzant i sense molèstia, sense dolor, sense mortificació subjectiva del lesionat, al contrari, amb plaer si hi val, amb admiració del pacient i nostra, trobeu una ferida neta, sense pus, amb mamelons cicatritzants, de bon aspecte i procedeix després de nou lavatge amb aigua clara, i les correccions quirúrgiques que estimo oportunes a col·locar-hi altra volta la tela impermeable preparada. Ràpidament, miraculosament, com han dit lesionats meus, relativament en pocs dies ferides que amb altres metges han durat llarg temps, una cicatriu lineal, artística si es vol, acceleradament ha esdevingut.

Casos clínics, podria fer-ne desfil·lar arreu en nombre gran, ja que la quasi totalitat dels meus traumàtics amb focus lesional

obert, els tracto amb aquest procediment; no só hagut d'arrepentir-me jamai d'haver-lo usat; só tractat casos amb diferents mitjans, més el que presento, que no és nou encara que sí modificat per mi, ha satisfet el meu esperit inquiet de per sí. Les cremadures beneficien de quant vos dic; en elles jo empleo la tela cicatritzant, sistemàticament i en só vist resultats superiors a l'ús de substàncies molt modernes i força recomanades. No en só observat jamai ni un sol de cas d'absorció medicamentosa, ni fenòmens d'intoxicació pel mercuri, mes si he vist el retorn a la normalitat d'una pell alterada, trastornada, mortificada, ferida; veloçment, satisfactòriament, completament.

Per tot això i com a fi d'aquesta modestíssima nota, que no té altra pretensió en mi impossible tenir-ne de cap mena, que exposar ço que penso i faig sobre un punt de tractament general de les ferides principalment cutànies, i que entenc n'és el llur tractament lògic; a l'ensem que de passada, aconsolar l'ànim d'algun company meu, molt estimat i venerat, que en alguna hora de preocupació, casualment ha arribat a mi, no sabent com suprimir els ais de dolor d'algun malalt en el canvi d'apòsit i que en el seu desesper ha arribat fins a col·locar una fulla de col o d'ensiam o de blada en una ferida, per a tancar la boca a la seva víctima que seguia l'hora tràgica d'un canvi de cura. A l'ensem, senyors, com hi ha qui tracta malalts amb substàncies que porten l'etiqueta del secret, i com tal procedir el só anatematitzat públicament i privada malgrat l'haver-hi entre els tals amics meus molt estimats; jo no soc d'aquests, jo vinc ací i dic: teniu la meua última paraula, si creieu que pot ésser útil la presentalla de què vos rendeixo homenatge, accepteu-la, useu-la, sancioneu-la en el baptisteri del Còncil, i si no tireu-la a la caixa dels trastos dolents, com atrotinat pellingot, inútil, vell i xorc.

CONCLUSIONS

Primera: El fi de la nota és fer públic un mitjà que, no determinant absorció medicamentosa, suprimeix el dolor en el canvi d'apòsits.

Segona: Unes tires de teixit impermeable de poca espesor i longitud variable, que s'esterilitzen a l'autoclau dipositant-se en una solució 1:2000 de biclorur, després d'uns dies de maceració, poden usar-se.

Tercera: Donada una superfície cruenta, asèpticament es deposita, després de la toaleta, sobre la solució de la pell una d'aquestes tires, cobrint-la amb gassa asèptica, cotó i el tot envoltat per una bena.

Quarta: En aixecar l'apòsit, amb una pinça flamejada, es retira la tela cicatritzant; sense dolor ni molèstia ni presentant mai absorció medicamentosa, promptament esdevé una cicatriu lineal i fina.